

(Vilniaus universiteto studijų dalyko (modulio) aprašo tipinė forma lietuvių kalba)

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Vaizdų galia: vizualumas ir šiuolaikybė	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): dr. Paulius Petraitis	Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius
Kitas / a (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Bakalauro (I)	Individualiųjų studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė		Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Skaityti anglų kalba	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Turėti bazinių meno istorijos žinių

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	36	94

Dalyko (modulio) tikslas
Ugdyti studentų kritinį vizualinį raštingumą ir analitinius gebėjimus, leidžiančius dekonstruoti vaizduose slypinčias galios dinamikas, suprasti jų vaidmenį formuojant socialinę ir politinę tikrovę bei etišškai vertinti šiuolaikines vizualines praktikas, taip pat suteikti žinių kaip naujosios technologijos ir kūrybos metodai transformuoja vizualumo galią šiuolaikinėje visuomenėje

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- Analizuos meninius, fotografinius ir DI sugeneruotus vaizdus, taikydami esmines kritinės teorijos, semiotikos ir vizualinės kultūros studijų sąvokas - Turės esmines žinias apie fotografijos medijos išskirtinumą ir problematiką bei Lietuvos meninės fotografijos lauką	Probleminis dėstymas, pavyzdžių analizė, diskusijos	Diskusijos seminaruose, atvejų tyrimai ir jų pristatymai auditorijoje
- Taikys teorines žinias praktiškai, dekonstruodami vaizdų vaidmenį socialiniame aktyvizme ir politiniame diskurse bei kurdami tikslingus vizualinius naratyvus	Tiriamieji (informacijos paieška, atranka, analizė) metodai, lyginamoji analizė	Grupinė kūrybinė užduotis

- Kitiškai vertins vaizdų, galios ir ideologijos santykį įvairiuose istoriniuose ir kultūriniuose kontekstuose - Gebės reikšti argumentuotą nuomonę apie kylančių vizualinių technologijų, ypač dirbtinio intelekto generuojamų vaizdų, etines implikacijas	Aktyvaus mokymosi metodai (grupės diskusijos)	Atviro ir uždaro tipo klausimai egzamino metu
--	---	---

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminariai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Įvadas: vaizdų galia ir kritinis žvilgsnis. Supažindinimas su studijų planu ir reikalavimais. Kas yra „vizualinė kultūra“? Kodėl reikalingas „kritinis“ žvilgsnis?	2		2				2	7	Pasirengimas kūrybinės užduoties įgyvendinimui.
2. Fotografijos ontologija: tarp realybės atspaudų ir konstrukcijos. Rolando Barthes'o <i>studium</i> ir <i>punctum</i> sąvokos. Fotografija kaip indeksinis pėdsakas ir koduota žinutė. „Autoriaus mirtis“ ir „skaitytojo gimimas“ vizualinėje kultūroje.	2		2				4	14	Mokslinės literatūros skaitymas (Barthes, p. 23–47). Fotografinių projektų ir autorių analizė.
3. Matymo būdai: vizualioji kultūra, ideologija ir galia. Johno Bergerio „Kaip menas moko matyti“: kaip vaizdai natūralizuoja ideologijas.	2	1	2				4	8	Mokslinės literatūros skaitymas (Berger, p. 1–33).
4. Protesto ikonografija: vaizdai kaip socialinis aktyvizmas. Istoriniai protesto įvaizdinimo pavyzdžiai, šiuolaikinis skaitmeninis aktyvizmas ir „piliečių žurnalizmas“.	2	1	2				5	14	Mokslinės literatūros skaitymas (Mirzoeff, p. 255–285). Pavyzdžių analizė, pasirengimas atvejo pristatymui.
5. Tarp stebėjimo ir propagandos: dokumentikos etika. Objektivumo ir tiesos klausimai. Etiniai iššūkiai bei kančios vaizdavimo problematika.	2		2				5	12	Mokslinės literatūros skaitymas (Wells, p. 117–148; Soutter, p. 62–73).
6. Gličio estetika: klaidos kaip kūrybos metodas. Gličas kaip aktyvizmas ir sąmoninga meninė strategija. Atvejų analizė.	2		2				4	14	Pasirengimas kūrybinės užduoties įgyvendinimui. Darbas grupėse.

7. Interaktyvūs naratyvai: videožaidimai ir virtuali realybė. „Žaidimų fotografija“ (in-game photography) kaip nauja meninė praktika ir virtualiuose pasauliuose užkoduotos ideologijos.	2	1	2				5	14	Pavyzdžių analizė ir savarankiškas atvejo tyrimas.
8. Lietuvos meninės fotografijos laukas. „Lietuvos fotografijos mokyklos“ fenomenas: pagrindiniai autoriai, „maištininkai“ ir šiandienos palikimas. Šiuolaikiniai praktikai ir jų temų kontekstai.	2	1	2				5	11	Parodos lankymas ir aptarimas.
Iš viso	16	4	16				36	94	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas auditorijoje seminarų metu	30%	Semestro metu	Vertinamas aktyvus ir argumentuotas dalyvavimas diskusijose, atsakinėjimas į klausimas remiantis perskaityta literatūra, pavyzdžių ir atvejų analizavimas, įžvalgų ir kritinių pastabų teikimas, konstruktyvus darbas grupėse.
Grupinė kūrybinė užduotis	30%	Semestro metu	Vertinami aspektai: - Idėjos originalumas (0–2 balai): idėjos naujumas ir aktualumas. - Koncepcijos pagrįstumas (0–3 balai): koncepcija yra išsami, logiška, aiški. Kūrinių pasirinkimas argumentuotas, apibrėžta tikslinė auditorija, pateiktos aiškos formato bei dizaino gairės. Menininkų ir darbų atranka pagrįsta tyrimu ir interpretacija. - Vizualinis išpildymas (0–3 balai): vertinama sukurtų vaizdų techninė ir estetinė kokybė, kompozicija, stilistinis vientisumas. - Pristatymo kokybė (0–2 balai): pristatymas yra struktūruotas, argumentuotas, vizualiai tvarkingas. Kalba korektiška.
Testas su atvirais ir uždariais klausimais	40%	Egzaminas	Testo pažymys apskaičiuojamas balus dauginant iš klausimo vertės koeficiento (pvz. 10 / 15 klausimų = 0.66). Balas gaunamas sudėjus teisingus atsakymus (1 balas), nepilnus atsakymus (0,5 balo) ir neteisingus atsakymus (0 balų).

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Lucy Soutter	2018	<i>Why Art Photography?</i>	2nd edition; p. 62–73	Niujorkas: Routledge
Nicholas Mirzoeff	2016	<i>How to see the world: An introduction to images, from self-portraits to selfies, maps to movies,</i>	p. 255–285	Niujorkas: Basic Books

		<i>and more</i>		
John Berger	2019	<i>Kaip menas moko matyti</i>	p. 1–33	Vilnius: Kitos knygos
Liz Wells (sud.)	2021	<i>Photography: A Critical Introduction</i>	6th edition; p. 117–148	Londonas ir Niujorkas: Routledge
Roland Barthes	2020	<i>Camera Lucida. Pastabos apie fotografiją</i>	p. 23–47	Vilnius: Kitos knygos
Papildoma literatūra				
Kate Crawford ir Trevor Paglen	2019	„Excavating AI: The Politics of Training Sets for Machine Learning“		https://excavating.ai/
Michelle Bogre	2025	<i>Photography as Activism: Images for Social Change</i>	2nd edition	Niujorkas: Routledge
Rosa Menkman	2011	<i>The Glitch Moment(um)</i>		Amsterdamas: Network Notebooks
Hito Steyerl	2017	<i>Duty Free Art: Art in the Age of Planetary Civil War</i>		Londonas: Verso
Odeta Žukauskienė ir Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė	2018	<i>Atminties ir žvilgsnio trajektorijos: vaizdo kultūros refleksija</i>		Vilnius: LKTI
Paulius Petraitis	2025	„Trust AI, Fear the Future. Fear AI, Trust the Future“		https://echogonewrong.com/trust-ai-fear-the-future-fear-ai-trust-the-future/

PASTABA: Į literatūros sąrašą rekomenduojama įtraukti atvirusius mokymosi išteklius